

PRÍKLADY UDRŽATEĽNÝCH ŠTVRTÍ – ÉCOQUARTIER VO FRANCÚZSKU

Monika Šmíralová

Príspevok sa zaoberá úlohou ekologických štvrtí typu ÉcoQuartier (eko-štvrť) vo Francúzsku. Vychádza z predpokladu, že environmentálna transformácia miest môže byť úspešná iba vtedy, ak súčasne podporuje sociálnu inklúziu, ekonomické príležitosti a zvyšovanie kvality života obyvateľov. Na príkladoch projektov Port Marianne (Montpellier), Olympijská dedina Saint-Denis a Docks de Saint-Ouen (Paríž) analyzuje premeny brownfieldov na inkluzívne, klimaticky odolné a funkčne zmiešané mestské štruktúry. Dôraz je kladený na význam verejnej regulácie, najmä nástroja ZAC, teda zóny spoločného rozvoja, ktorá umožňuje presadzovať verejný záujem – dostupné bývanie, kvalitné verejné priestory a občiansku vybavenosť. Projekty integrujú environmentálne opatrenia (zeleno-modrá infraštruktúra, energetická efektívnosť, adaptácia na zmenu klímy) so sociálnymi aspektmi (diverzita bývania, inklúzia, participácia), čím posilňujú odolnosť území a kvalitu života obyvateľov. Cieľom príspevku je poukázať na potenciál ekologických štvrtí pri vytváraní území, ktoré nielen reagujú na environmentálne výzvy, ale zároveň zmierňujú priestorové a sociálne nerovnosti a prispievajú tak k kvalitnejšiemu mestskému prostrediu.

Úvod

Súčasné mestá čelia rastúcim výzvam spojeným s klimatickou zmenou, sociálnymi nerovnosťami a tlakom na efektívne využívanie územia.

Francúzsko patrí medzi krajiny, kde je prístup k plánovaniu systematicky podporovaný verejnou politikou. Platforma ÉcoQuartier predstavuje komplexný rámec pre plánovanie, realizáciu a hodnotenie mestských projektov s dôrazom na environmentálnu výkonnosť, sociálnu diverzitu a participatívne procesy. Prístup ÉcoQuartier tak predstavujú aplikovateľný model pre transformáciu mestských území smerom k udržateľným a inkluzívnym mestám budúcnosti. Významnú úlohu pritom zohrávajú transformačné projekty na brownfieldoch, ktoré umožňujú efektívne využitie existujúcich území a zároveň vytvárajú nové „regióny príležitostí“.

Metodický prístup ÉcoQuartier

Certifikát ÉcoQuartier spravovaný francúzskym Ministerstvom pre ekologickú transformáciu podporuje udržateľné navrhovanie, výstavbu a správu miest. Nadväzuje na cieľ zákona z 3. augusta 2009 Grenelle de l'environnement (Environmentálne fórum Grenelle) [1], podľa ktorého má štát podporovať „realizáciu príkladných projektov trvalo udržateľného územného plánovania“, najmä v územiach s významným rozvojom bývania [2].

Tento certifikát integruje všetky aspekty udržateľného urbanizmu a ponúka životný štýl reagujúci na výzvy klímy, biodiverzity a sociálnej kohézie s využitím miestnych zdrojov. Nejde o štandardizovaný model, ale o flexibilný prístup založený na multikriteriálnom hodnotení 20 indikátorov [3].

Metodický rámec je štruktúrovaný do štyroch oblastí – procesy a riadenie, funkčné využitie, územný rozvoj a klíma – v súlade s cieľmi udržateľného rozvoja OSN [4]. Hodnotenie podporuje integrovaný a kontextový prístup, pričom zdôrazňuje potrebu rešpektovať miestne špecifiká, kultúru a tradície [3].

Prístup ÉcoQuartier tak poskytuje nástroj pre tvorbu udržateľných miest a regiónov v súlade s Agendou 2030 [2].

Prístup zároveň prepája aktérov, podporuje výmenu poznatkov a vzdelávanie samospráv. Podpísaním charty sa získava status „ÉcoProjet“, ktorý prináša prístup k rozšírenej podpore ako zdieľanie skúseností a odborné odporúčania, bezplatné školenia, technická asistencia a poradenstvo, ako aj jednoduchší prístup k financovaniu. Od roku 2013 bolo zapojených viac ako 500 projektov, čo potvrdzuje význam iniciatívy [4]. Projekty priniesli 286 000 bytov (36 % sociálne bývanie), pričom 70 % území tvorí obnova a 30 % regenerácia brownfieldov. Súčasťou je aj podpora malých miest v programe Petites Villes de demain (Malé mestá zajtra) [5]. K dispozícii je sprievodca udržateľným rozvojom, ktorý je prístupný všetkým zainteresovaným stranám v rozvojových projektoch bez ohľadu na územný kontext. Sprievodca je výsledkom 10 rokov skúseností a kladie si za cieľ nové priority verejných politík vrátane cieľa „nulového čistého záberu pôdy“, odolnosti voči zmene klímy a cieľov sociálnej rozmanitosti podľa zákona „Solidarita a obnova miest“ [6].

Podpora komunitného života, solidarity a inklúzie je jeden zo záväzkov ÉcoQuartier. Certifikát ÉcoQuartier podporuje sociálnu a generačnú diverzitu, participáciu a komunitný život. Dôraz sa kladie na dostupnosť služieb, verejných priestorov a podporu miestnych iniciatív. Tento záväzok sa zameriava na tvorbu inkluzívnych a podporných susedstiev prostredníctvom diverzity bývania a funkcií, ako aj kvalitných spoločných a verejných priestorov. Kľúčové otázky smerujú k tomu, či projekt zlepšuje kvalitu života všetkých (najmä zraniteľných). Sociálna súdržnosť a väzby medzi obyvateľmi sú kľúčové pre odolnosť územia voči krízam – posilňujú schopnosť kolektívne konať a znižujú zraniteľnosť, najmä u ohrozených skupín [7].

Ekologické štvrte sú dobre napojené na mesto verejnou dopravou a cyklotrasami, integrujú bývanie, služby a vybavenosť vrátane zariadení pre seniorov a osoby so zdravotným postihnutím. Dôležitú úlohu zohrávajú bezpečné verejné priestory, znižovanie dopravy a vznik zdieľaných priestorov (miestne trhy, komunitné a remeselné aktivity), ktoré posilňujú sociálnu interakciu a inklúziu [7].

Schéma ZAC

Zóna spoločného rozvoja predstavuje verejný urbanistický nástroj zakotvený v legislatíve (čl. L 311-1 francúzskeho zákona o územnom plánovaní), ktorý umožňuje presadzovať verejný záujem – najmä vo forme verejných priestranstiev ako parky, vo forme infraštruktúry, občianskej vybavenosti a dostupného bývania. Jeho cieľom je sceľovanie a príprava územia pre výstavbu a jeho následné využitie verejnými alebo súkromnými subjektmi. Vďaka tomuto nástroju je možné systematicky koordinovať rozvoj územia a zabezpečiť, aby novovzniknuté štvrte naplňali princípy udržateľného rozvoja [8].

Vzťah medzi certifikáciou ÉcoQuartier a nástrojom Zone d'aménagement concerté (ZAC) je veľmi úzky, ale nejde o totožné pojmy. Zjednodušene možno povedať, že ZAC je právny a organizačný nástroj rozvoja územia, ktorý umožňuje verejnému sektoru (obci, metropole alebo verejnej rozvojovej agentúre) aktívne riadiť premenu alebo rozvoj územia. Zatiaľ čo ÉcoQuartier je systém hodnotenia a certifikácie udržateľných štvrtí. Posudzuje napríklad:

- energetickú efektívnosť,
- adaptáciu na zmenu klímy,
- hospodárenie s vodou,
- biodiverzitu,
- sociálny mix,

- dostupnosť služieb,
- participáciu obyvateľov,
- kvalitu verejných priestorov.

Vo Francúzsku vznikla väčšina významných projektov ÉcoQuartier práve v rámci ZAC. Dôvod je jednoduchý: požiadavky certifikácie ÉcoQuartier možno ťažko naplniť bez silnej verejnej kontroly nad rozvojom územia. ZAC poskytuje nástroje, ktoré umožňujú:

- integrovať environmentálne ciele do územného rozvoja,
- zabezpečiť sociálnu diverzitu bývania,
- koordinovať výstavbu infraštruktúry,
- zachovať dlhodobú kvalitu verejných priestorov,
- prepojiť súkromné investície s verejnými cieľmi.

Príklady tvorby inkluzívnych a podporných mestských štvrtí

Ako príklady tvorby inkluzívnych a podporných mestských štvrtí boli vybrané tri projekty s certifikátom ÉcoQuartier. Všetky sú realizované v rámci schémy ZAC (Zone d'aménagement concerté). Výber vychádza z ich vysokej reprezentatívnosti a zároveň z faktu, že sa jedná o prebudovanie bývalých brownfieldov. Lokality predstavujú príklady integrovaného urbanistického rozvoja, v ktorom sa environmentálne ciele prepájajú s dostupnosťou bývania, verejnou vybavenosťou, mobilitou, tvorbou pracovných príležitostí a zvyšovaním kvality života obyvateľov. Práve táto kombinácia je základným predpokladom spravodlivej transformácie, ktorej cieľom nie je iba ekologická modernizácia územia, ale aj zmierňovanie sociálnych a priestorových nerovností.

Port Marianne, Montpellier

Ekologická štvrť Port Marianne na východe Montpellier vznikla ako transformácia územia s cieľom reagovať na klimatické výzvy, riziko záplav a dynamický populačný rast [9]. V roku 2015 získala certifikát ÉcoQuartier, čím potvrdila kvalitu v oblasti udržateľnosti, životného prostredia, mobility a kvality života. Realizácia dopravného prepojenia s centrom mesta prostredníctvom električkovej trate naštartovala rozsiahle rozvojové projekty [10]. Projekt (400 ha, 50 000 obyvateľov) predstavuje príklad spravodlivej transformácie – kombinuje rozvoj mesta s ochranou prírodných zdrojov a sociálnou inklúziou [9].

Rieka Lez a centrálny park zohrávajú kľúčovú úlohu pri adaptácii na klimatické riziká (zadržiavanie vody, ochladzovanie prostredia), pričom zároveň vytvárajú kvalitné verejné a rekreačné priestory.

Sociálna diverzita je zabezpečená vyváženým podielom bývania (24 % sociálne, 23 % dostupné, 53 % trhové) [9]. Funkčná zmiešanosť (bývanie, práca, služby, vzdelávanie) spolu s kvalitnou verejnou dopravou, cyklotrasami posilňuje koncept „krátkych vzdialeností“, dostupnosť príležitostí pre rôzne skupiny obyvateľov a inkluzívny rozvoj [10]. Okrem bývania v štvrti vzniká nová vybavenosť ako kancelárie, obchody a služby [10] s verejnými priestormi kde pulzuje život. Odohrávajú sa tu rôzne pouličné aktivity, je tu aj rušná barová a reštauračná scéna.

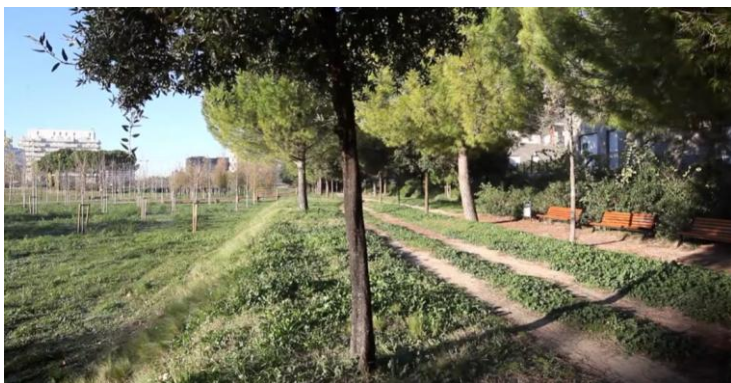
Územie je rozdelené na sociálne a funkčne rozmanité časti s osobitou atmosférou pre každú z nich. V rámci nich si rôzne tímy dizajnérov, architektov a urbanistov rozdelili svoje pole pôsobnosti. Architektonická identita jednotlivých častí prispeje k posilneniu povedomia obyvateľov a ako dobrý príklad. V rámci schémy ZAC boli zadefinované zjednocujúce regulatívy pre rôzne súbory ako: opakujúci

sa „krabicový“ efekt, formy zastrešenia, ozelenenie jadier bloku, osvetlenie a mestský mobiliár, jednotné architektonické detaily a pod. [9].

Nová štvrť vytvára atraktívne prostredie pre rôzne generácie – od študentov po rodiny – a podporuje lokálnu ekonomiku a komunitný život [11]. Nachádza sa tu stredná škola a univerzita [10]. Najnovšia mestská štvrť Port Marianne láka študentov a mladých pracujúcich ľudí širokou škálou aktivít a zábavných podnikov. Rodiny sem chodia obedovať na slnku na terasách s výhľadom na vodu [11]. Urbanistické riešenie zároveň reaguje na miestne klimatické podmienky (orientácia budov, prevetrávanie, zeleň), čím zvyšuje environmentálnu aj sociálnu odolnosť územia [10].

Port Marianne – Koh-I-Noor project, prispôsobenie fasády tak, aby čo najviac vyťažili z chladu okolitej rieky (foto © archív autorky)

Port Marianne (foto © archív autorky)

Olympijská dedina Saint-Denis

Olympijská dedina Saint-Denis vznikla pre Letné olympijské hry 2024 ako katalyzátor transformácie bývalého priemyselného územia na modernú ekologickú štvrť [12]. Jednalo sa o problematickú, zaostávajúcu štvrť na predmestí Paríža, no výstavba zastávky metra v nadväznosti na budovanie atletickej dediny mala za následok zmenu sociálneho a ekonomického prostredia.

ÉcoQuartier Saint Denis sa nachádza v blízkosti novovybudovaného multimodálneho uzla Pleyel, kde sa pohybuje okolo 250 000 pasažierov denne [13]. Po olympijských hrách v roku 2024 sa územie

transformovalo na plnohodnotnú mestskú štvrť, obývanú novými aj pôvodnými obyvateľmi. Napriek rastu cien nehnuteľností, podporenému zlepšenou dopravnou dostupnosťou, sa tu uplatňuje regulácia nájomného s cieľom zachovať sociálnu dostupnosť bývania. Štvrť je určená pre rôzne skupiny obyvateľov – rodiny, študentov, seniorov aj osoby so zníženou mobilitou – a doplnená o základnú občiansku vybavenosť vrátane škôl a športových zariadení [14].

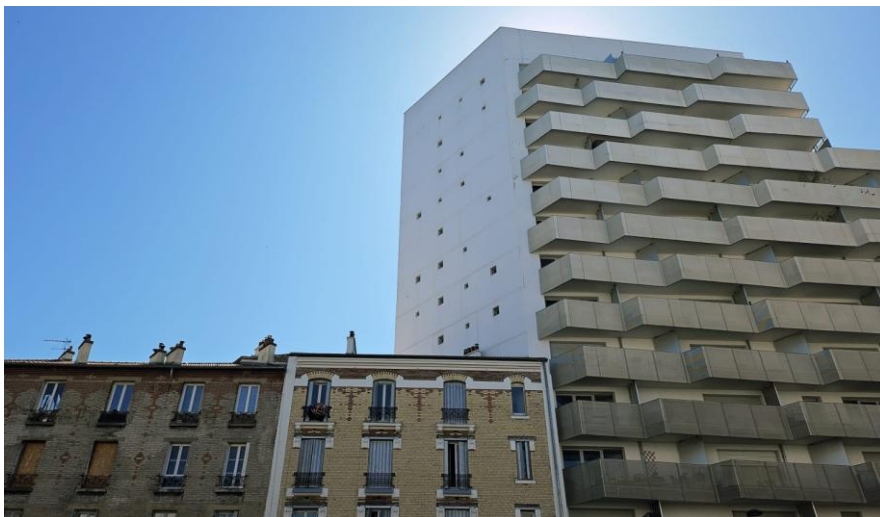
Vízia štvrte ÉcoQuartier Saint-Denis je založená na pilieroch udržateľnosti (biodiverzita, kontrolovaný uhlíkový rozpočet, kvalita života), dostupnosti (pre osoby s telesným, zmyslovým aj kognitívnym znevýhodnením, keďže počas hier slúžila aj pre paralympionikov) a sociálnej kohézie (integrácia a diverzita).

Na ploche 52 ha ponúka 2 800 bytov pre približne 6 000 obyvateľov [12] a predstavuje model prepojenia environmentálnych cieľov so sociálnou inklúziou. Zeleno-modrá infraštruktúra a ochrana biodiverzity posilňujú ekologickú stabilitu územia a kvalitu života, pričom projekt integruje aj mestské záhrady a prírodné prvky [13]. Zároveň reaguje na klimatické výzvy prostredníctvom bioklimatického dizajnu, obnoviteľných zdrojov energie (geotermálna energia, fotovoltika) a adaptačných opatrení na rast teplôt v meste [12].

Transformácia má viesť k vytvoreniu zmiešanej oblasti, ktorá bude živá a príjemná na život a ponúkne rôznorodé možnosti (bývanie, pracovné priestory, obchody, výrobné zariadenia atď.). Záblesky starých barov boli nahradené obchodmi so čerstvými potravinami. Saint-Denis však naďalej zostáva mestom kontrastov [14].

Olympijská dedina Saint-Denis, apríl 2026 (foto © archív Magali Boursier)

Transformácia štvrte Saint Denis, apríl 2026 (foto © archív Magali Boursier)

Docks de Saint-Ouen, Paríž

Štvrť Docks de Saint-Ouen, ocenená certifikátom Eko-štvrte (2012), predstavuje transformáciu bývalých dokov na zmiešané, inkluzívne a environmentálne inovatívne územie. Transformácia brownfieldu (100 ha) predstavuje vznik viac ako 5 000 bytov vrátane dostupného bývania, rozvoj verejnej dopravy (nová zastávka metra) ktoré zlepšujú dostupnosť príležitostí. ÉcoQuartier je obsluhované linkami metra a regionálnou železnicou RER [15].

Projekt prepája historické mesto so Seinou a vytvára nové príležitosti pre bývanie, prácu aj rekreáciu v metropolitnom kontexte. Cieľom je aj vytvorenie štvrte s identitou založenou na histórii, miešanie a rozmanitosť. Od štádia návrhu integruje všetky otázky spojené s environmentálnym vplyvom projektu. Na základe vopred stanovených cieľov boli zavedené merateľné ukazovatele, aby bolo možné monitorovať celkový proces. Medzi kľúčové ukazovatele môžeme uviesť napríklad: počet m² zelených plôch na obyvateľa, percento nájomných bytov, počet zdieľaných parkovacích miest, percento obnoviteľných energií a pod. [15].

Projekt zároveň uvádza do praxe rozsiahlu politiku trvalo udržateľnej mobility. Jedná sa o elimináciu priestoru pre autá a výstavbu približne 30 hektárov nových verejných priestorov. Kľúčovým prvkom je 12-hektárový klimatický park a zeleno-modrá infraštruktúra, ktoré zabezpečujú adaptáciu na klimatické zmeny (zadržiavanie vody, ochladzovanie) a zároveň vytvárajú atraktívne verejné priestory pre komunitný život [16].

Klimatický park je tvorený údoliami, rybníkmi a veľkými zapustenými plochami, ktoré slúžia na zadržiavanie dažďovej vody. Je ohraničený moderným hydraulickým zariadením, obrovskou nádržou s filtračným systémom. Zadržaná voda slúži na zavlažovanie zelene v parku a aj na zmiernenie klímy v horúcich dňoch [15].

Park integruje rôzne funkcie a aktivity pre všetky vekové skupiny, čím posilňuje sociálnu kohéziu a kvalitu života [17]. Park s promenádou ponúka rôzne druhy spoločenského využitia a zážitkov. Vyniká veľkorysťou svojich priestorov a jedinečnou atmosférou s umocnením estetických zážitkov. Využíva sled gradujujúcich kompozícií, pohľadov a orientácií na vzdialené mesto, krajinu alebo samotný park [16].

V parku sa nachádzajú rozmanité komunitné aktivity ako: vzdelávací skleník, ktorý tvorí centrálny bod parku, prepojený s komunitnými záhradami služby a stavby, priestory na stretnutia, kuchyňa, veľký priestor na experimenty a podujatia, veľký skatepark, amfiteáter, detské ihriská a pod. Funkčné zóny parku slúžia viacerým vekovým skupinám. Zóny sú navrhnuté špeciálne pre tento park a maximálne využívajú topografiu a kontext miesta. Využívajú hravé vodné prvky [17].

Ekologická Štvrť zároveň využíva inovatívne energetické riešenia (napr. využitie tepla zo spaľovne), čím znižuje závislosť od fosílnych palív. Budovy sú navrhnuté s aplikáciou bioklimatického dizajnu. Zohľadnením klimatických charakteristík, ako je slnečný svit, ako aj fyzikálnych vlastností lokality sa podarilo optimalizovať orientáciu, morfológiu a samotný dizajn budov a domov [15].

Štvrť Docks de Saint-Ouen (foto © archív autorky)

Hydraulická nádrž v Docks de Saint-Ouen (foto © archív autorky)

Závery

Spoločným znakom všetkých troch príkladov je využitie verejnej regulácie prostredníctvom nástroja ZAC a implementácia princípov programu ÉcoQuartier. Projekty uplatňujú integrovaný prístup k rozvoju územia, ktorý prepája klimatickú adaptáciu, energetické opatrenia, využitie zeleno-modrej infraštruktúry a podporu udržateľnej mobility založenej na dostupnej verejnej doprave. Súčasne je prítomný dôraz na sociálnu a funkčnú diverzitu bývania, kvalitu verejných priestorov a dostupnosť verejných služieb. Dôležitou súčasťou je aj vytváranie ekonomických príležitostí, najmä prostredníctvom vzniku nových pracovných miest v oblasti služieb, verejnej vybavenosti a lokálnych ekonomických aktivít. Všetky tri projekty zároveň pracujú s prepojením mestského prostredia na prírodné prvky.

Projekt Port Marianne je založený na integrácii mestskej štruktúry s riekou Lez, tvorbe verejných priestorov a napojení na verejnú dopravu, pričom prispieva aj k rozvoju služieb a lokálnych ekonomických aktivít. Olympijská dedina v Saint-Denis predstavuje transformáciu územia prostredníctvom využitia investícií spojených s olympijskými hrami, s cieľom vytvorenia novej obytnej štvrte v území s dlhodobými sociálno-ekonomickými deficitmi (Seine-Saint-Denis). Docks de Saint-Ouen predstavuje regeneráciu bývalého priemyselného areálu na zmiešanú mestskú štvrť s bývaním, verejnými priestormi a environmentálnymi opatreniami vrátane energetických riešení a prepojenia na nábrežie Seiny.

Dôležitým spoločným prvkom všetkých troch projektov je aj podpora participácie a komunitného života, ktoré posilňujú sociálnu kohéziu, zvyšujú mieru identifikácie obyvateľov s územím a prispievajú k odolnosti mestského prostredia voči sociálnym, ekonomickým aj environmentálnym krízam.

Použité zdroje:

- [1] ASSEMBLÉE NATIONALE. 2008. *Le Grenelle de l'environnement*. [on-line]. Dostupné z: https://www.assemblee-nationale.fr/13/controle/com_affeco-grenelle_environnement.asp. [cit. 2026-03-25].
- [2] MINISTÈRE DE LA TRANSITION ÉCOLOGIQUE. 2025. *Le label ÉcoQuartier*. [on-line]. Dostupné z: <https://www.ecoquartiers.logement.gouv.fr/le-label/>. [cit. 2026-03-25].
- [3] MINISTÈRES AMÉNAGEMENT DU TERRITOIRE, TRANSITION ÉCOLOGIQUE. 2025. *Démarche ÉcoQuartier: 20 engagements*. [on-line]. Dostupné z: <https://www.ecoquartiers.logement.gouv.fr/20-engagements/>. [cit. 2026-03-25].
- [4] MINISTÈRE DE LA TRANSITION ÉCOLOGIQUE. 2025. *Démarche ÉcoQuartier* [on-line]. Dostupné z: <https://www.ecoquartiers.logement.gouv.fr/demarche/>. [cit. 2026-03-25].
- [5] AGENCE NATIONALE DE LA COHÉSION DES TERRITOIRES. 2025. *Petites villes de demain*. [on-line]. Dostupné z: <https://anct.gouv.fr/programmes-dispositifs/petites-villes-de-demain>. [cit. 2026-03-25].
- [6] MINISTÈRE DE LA TRANSITION ÉCOLOGIQUE. 2025. *Démarche ÉcoQuartier*. [on-line]. Dostupné z: <https://www.ecologie.gouv.fr/politiques-publiques/demarche-ecoquartier>. [cit. 2026-03-25].
- [7] CEREMA. 2024. *Objectif Résilience: Guide de l'aménagement durable*. [on-line]. Dostupné z: <https://www.cerema.fr>. [cit. 2026-03-25].
- [8] MARNE ET GONDOIRE. 2022. *Qu'est-ce qu'une ZAC* [on-line]. Dostupné z: <https://www.marneetgondaire.fr/la-zac-saint-jean/qu-est-ce-qu-une-zac-794.html>. [cit. 2026-03-25].

- [9] URBAN NATURE ATLAS. 2022. *Parc Marianne Ecodistrict*. [on-line]. Dostupné z: <https://una.city/nbs/montpellier/parc-marianne-ecodistrict>. [cit. 2026-03-25].
- [10] ENVOLS. 2022. *Port-Marianne, the new face of Montpellier*. [on-line]. Dostupné z: <https://guide.en-vols.com/en/adresse/port-marianne-montpellier/>. [cit. 2026-03-25].
- [11] MONTPELLIER MÉDITERRANÉE. 2022. *District Port-Marianne: contemporary architecture and river Lez banks*. [on-line]. Dostupné z: <https://www.montpellier-france.com/discover/a-thousand-years-of-history/emblematic-districts-of-montpellier/port-marianne/>. [cit. 2026-03-25].
- [12] VILLE DE PARIS. 2023. *Ces grands projets qui vont changer Paris en 2024*. [on-line]. Dostupné z: <https://www.paris.fr/pages/ces-grands-projets-qui-vont-changer-paris-en-2024-25988>. [cit. 2026-03-25].
- [13] OLYMPICS. 2024. *Paris 2024: Building less, better and usefully*. [on-line]. Dostupné z: <https://olympics.com/en/paris-2024/information/infrastructures>. [cit. 2026-03-25].
- [14] ACTU SEINE-SAINT-DENIS. 2022. *À Saint-Ouen, l'approche des Jeux olympiques confirme une inévitable gentrification*. [on-line]. Dostupné z: https://actu.fr/ile-de-france/saint-ouen-sur-seine_93070/a-saint-ouen-l-approche-des-jeux-olympiques-confirme-une-inevitable-gentrification_52771244.html. [cit. 2026-03-25].
- [15] LES DOCKS DE SAINT-OUEN. 2015. *Un écoquartier de 100 hectares en bord de Seine*. [on-line]. Dostupné z: <http://docks-saintouen.fr/2015-2025-les-realisations/les-logements/>. [cit. 2026-03-25].
- [16] ŠMIRALOVÁ, M.; HÚSENICOVÁ, J. 2024. Impact of the 2024 Olympic Games on the Development of Paris. In: *Urbanismus a územní rozvoj*, 17(5): 18–22. Brno: Ústav územního rozvoje. ISSN 1212-0855.
- [17] ŠMIRALOVÁ, M. 2025. Eco-Innovation and Responsibility: The Paris 2024 Olympics and its Impact on City Urbanism. In: *E3S Web of Conferences*, vol. 608. Les Ulis: EDP Sciences. ISSN 2267-1242.

Ing. arch. Monika Šmiralová, PhD.
Katedra architektúry
Stavebná fakulta
Slovenská technická univerzita v Bratislave